

Uittreksel van de “**Guide for catechists**”, gericht aan de bisschoppen, priesters en catechisten.

(Introductie) De congregatie voor de Evangelisatie van de volkeren (CEP) heeft altijd een bijzondere interesse gehad in de catechisten als primaire factor voor Evangelisatie. In 1970 heeft zij al een praktische handleiding voor de catechisten uitgegeven. I.v.m. radicale veranderingen in de wereld en het bewustzijn van zijn verantwoordelijkheden wil de Congregatie aandacht vragen voor de huidige situatie en vooruitzichten bieden voor de verdere ontwikkeling van dit “*prijzenswaardige leger van lekenapostelen*”. Catechisten zijn volgens paus Johannes Paulus II de fundamentele evangelische dienst aan de wereld.

De gids behandelt de principiële aspecten van de roeping van de catechist; de identiteit, spiritualiteit, selectie en training, missionaire en pastorale taken etc. voor nu en de toekomst.

(voorwoord) Catechisten hebben altijd een heel belangrijke rol vervuld binnen de Evangelisatie in de wereld. Ook vandaag de dag zijn zij onvervangbare Evangelisten, zoals de encycliek “**Redemptoris Missio**” terecht zegt. Paus Johannes Paulus II bevestigde de uniciteit van de rol van de catechisten, hij zei: “Gedurende mijn apostolische reizen heb ik persoonlijk kunnen ervaren dat de catechisten een noodzakelijke bijdrage leveren in het verspreiden van het geloof en de Kerk, vooral in de missiegebieden”.

De Congregatie voor de Evangelisatie van de Volkeren erkent de onbetwiste effectiviteit van de catechisten: onder de verantwoordelijkheid van de priesters verkondigen zij de Blijde Boodschap aan hun broeders en zusters en bereiden hen voor op hun opname in de kerkelijke gemeenschap door het Doopsel. Door hun godsdienstig onderricht, voorbereiding op de Sacramenten, het aansporen tot gebed en andere charitatieve werken, helpen de catechisten de gedoopten te groeien in hun christelijk leven. Bij een tekort aan priesters zijn de catechisten ook belast met de pastorale leiding van de kleine gemeenschappen. Vaak zijn zij geloofsgetuigen in moeilijke situaties en omstandigheden, soms ook met gevaar voor eigen leven. De catechisten zijn waarlijk de trots van de missionerende Kerk!

Deze gids is gericht aan bisschoppen, priesters en de catechisten zelf, maar ook bedoeld voor catechetische centra en opleidingen voor catechisten. Niet alleen om een vernieuwd beeld van de catechist te geven maar ook als bijdrage voor de groei van deze vitale sector voor de toekomst van de missionering van de wereld. De H. Vader heeft grote waardering voor het initiatief voor deze gids en geeft zijn apostolische zegen, vooral aan de catechisten zelf.

De catechist in een missionaire Kerk: roeping en identiteit

Iedere gedoopte katholiek is persoonlijk door de H. Geest geroepen mee te werken aan de komst van Gods Rijk. Onder de leken gelovigen bestaan gevarieerde roepingen om verschillende spirituele en apostolische wegen te gaan voor individuele gelovigen en groepen. Binnen de algemene roeping van de leken zijn er ook speciale roepingen.

Aan de oorsprong van de roeping van de catechist, dus terzijde van de Sacramenten van het Doopsel en Vormsel, ligt een specifieke oproep van de Heilige Geest, een *“speciaal charisma herkend door de Kerk”* en duidelijk gemaakt in het mandaat (de opdracht) van de bisschop. Het is belangrijk voor de kandidaat catechist de bovennatuurlijke en kerkelijke betekenis van zijn/haar roeping te herkennen, en als het mogelijk is te (be)antwoorden, zoals Gods Zoon, *“Hier ben ik”* (Heb 10:7), of, zoals de profeet, *“Hier ben ik, zend mij”* (Jes 6:8).

In de actuele missionaire praktijk is de roeping van de catechist specifiek voor de taak van de catechese, en algemeen voor het samenwerken binnen de apostolische diensten welke belangrijk zijn voor de opbouw van de Kerk. De Congregatie houdt vast aan de waarde en de onderscheiding van de catechistenroeping. Iedere catechist moet proberen zijn eigen specifieke roeping te ontdekken, onderscheiden en koesteren.

Vanuit het bovengenoemde kan worden opgemaakt dat de catechisten in de missiegebieden hun eigen identiteit hebben die hen karakteriseren ten opzichte van degene die werken in de oudere Kerken, zoals het Kerkelijk gezag en wetgeving duidelijk hebben herkend. In het kort, de catechist in de missiegebieden identificeert zich door vier elementen: geroepen door de Heilige Geest; een kerkelijke zending; samenwerken met de apostolische opdracht van de bisschop; en een speciale binding met de missionaire activiteit voor de volkeren (*ad Gentes*). Verbonden met de vraag naar de identiteit, is die naar de rol van de catechist in de missionaire activiteit, een rol die zowel belangrijk als veelzijdig is. Naast de expliciete proclamatie van de christelijke boodschap en de begeleiding van de catechumenen en pasgedoopten op hun weg naar volledige rijpheid in het geloof en het sacramentele leven, omvat de rol van de catechist: aanwezigheid en getuigen, verwikkeling in de menselijke ontwikkeling, inculturatie en dialoog.

De encycliek **Redemptoris Missio** beschrijft de catechisten als *“speciale werkers, leidende getuigen, noodzakelijke (onmisbare) evangelisten, die de basiskracht van de christelijke gemeenschappen representeren, bijzonder in de jonge Kerken”*. Het kerkelijk wetboek (CIC) heeft een canon over de catechisten ontwikkeld voor de missionaire activiteit en beschrijft hen als: *“leken christengelovigen die een goede vorming hebben ontvangen en een uitstekend christelijk leven leiden. Onder leiding van de missionarissen geven zij onderricht over het Evangelie, zijn verbonden met de liturgische eredienst en in werken van barmhartigheid”*. Deze beschrijving van de catechist correspondeert met die van de Congregatie uit 1970: *“De catechist is een leken-persoon speciaal aangesteld door de Kerk, in overeenstemming met de lokale behoeften, om Christus bekend te maken, geliefd en gevolgd door hen die Hem nog niet kennen en door de gelovigen zelf”*.

Voor de catechisten geldt dat sommige functies van de heilige bediening, die niet behoren tot het karakter van de Heilige Wijding, hen kunnen worden toevertrouwd. De uitvoering van deze functies, als er geen priester beschikbaar is, maakt echter geen pastor van de catechist. De Congregatie zegt: *“De catechist is geen vervanger van de priester, maar is een gerechtigd getuige van Christus in de gemeenschap”*.

Categorieën en taken

Omdat er een verschil is tussen de catechisten in de missiegebieden en die in de oudere Kerken, en er onderling ook verschil is tussen de verschillende gemeenschappen is het moeilijk een enkele beschrijving te geven die van toepassing is op allen.

Er zijn twee hoofdtypes catechisten: fulltime catechisten, die hun hele leven in deze dienst stellen en officieel zo erkend zijn; en parttime catechisten die gedeeltelijk hun tijd dienstbaar stellen. Het verschilt van plaats tot plaats, maar er zijn veel meer parttime catechisten dan fulltime. Verscheidene taken zijn toevertrouwd aan beide types catechisten, en in deze taken is de grote diversiteit te zien die bestaat tussen verschillende gebieden. De volgende schets wil een realistische samenvatting geven van de voornaamste toevertrouwde functies aan de catechisten in Kerken die afhankelijk zijn van de Congregatie:

- Er zijn catechisten met de **specifieke taak voor de catechese**, die jonge mensen en volwassenen onderrichten in het geloof, kandidaten en hun families voorbereiden op de initiatiesacramenten, en helpen bij bijeenkomsten en ontmoetingen rondom de catechese. Catechisten met deze functies zijn talrijker in Kerken die de nadruk leggen op het ontwikkelen van de diensten van leken.

- En er zijn catechisten die **samenwerken (participeren) in verschillende vormen van apostolaat** met gewijde bedienaren, wiens aanwijzingen zij gewillig aannemen. De hen toevertrouwde taken zijn veelsoortig: de verkondiging tot niet christenen; onderricht aan de catechumenen en aan degene die al zijn gedoopt; het leiden van de gebedsdiensten in de gemeenschap, in het bijzonder tijdens de zondagsliturgie bij afwezigheid van een priester; de zieken helpen en het leiden van uitvaarten; het trainen van andere catechisten in speciale centra of het begeleiden van vrijwilligers (catechisten) in hun werk; pastorale initiatieven onder hun hoede nemen en het organiseren van parochie plechtigheden; de armen helpen en werken aan de menselijke ontwikkeling en gerechtigheid. Dit type catechist is meer algemeen in gebieden waar de parochies uitgestrekt zijn over een groot gebied, ver van het centrum, of waar vanwege een tekort aan clerici de parochiepriester leken-leiders selecteert om hem te helpen.

De dynamiek van de jonge Kerken en hun sociologische en culturele situatie doet ook andere apostolische functies opkomen. Bijvoorbeeld de godsdienstonderwijzers in de scholen die lesgeven aan gedoopten en aan niet christelijke studenten. Deze zijn te vinden in scholen van de overheid waar de staat religieus onderricht toestaat, als wel in de Katholieke scholen. Er zijn ook "*zondags-catechisten*" die lesgeven in zondagsscholen die door de parochie zijn georganiseerd, speciaal daar waar de staat geen godsdienstondericht op de scholen toestaat. In grote steden, speciaal in de arme delen, doen vele leken-apostelen uitstekend werk onder de behoeftigen, immigranten, gevangenen en andere noden. Zulke functies zijn overwogen in overeenstemming met de ontvankelijkheid en ervaring van de verschillende Kerken, en zowel goed voor de catechist als voor de algemene vorm van lekdienst aan de Kerk en haar missie. De Congregatie beschouwt het veelvoud en de variëteit van deze taken als een expressie van de rijke werkzaamheid van de H. Geest in de jonge Kerken en beveelt

ze allen bij de bisschoppen aan. Zij vraagt hen die speciaal te koesteren welke het beste beantwoorden aan de huidige noden en in de nabije toekomst, in zoverre dit te voorzien is.

Er is nog een overweging. Catechisten mogen oud of jong zijn, man of vrouw, getrouwd of alleen, en deze factoren zullen meegenomen moeten worden in de verantwoordelijkheden en toewijzing van de taken in de verschillende culturele omstandigheden. Dus een gehuwde man is de meest aangewezen persoon om de gemeenschapsleider te zijn, bijzonder in gemeenschappen waar mannen nog steeds een dominante rol hebben. Vrouwen zullen dan de meest natuurlijke keuze zijn om onderricht te geven aan de kinderen en jongeren, en voor het werken aan de christelijke bevordering en vooruithelpen van vrouwen. Getrouwde stellen hebben een grotere stabiliteit en kunnen een getuigenis zijn van de waarden van het christelijk huwelijk. De jongere catechisten zullen bij voorkeur het contact leggen met de jongeren, en activiteiten verrichten die langer tijd vragen.

Vooruitzichten voor de ontwikkelingen in de nabije toekomst

De algemene tendens, welke de CEP goedkeurt en aanmoedigt, is dat de figuur van **de catechist als zodanig wordt bekrachtigd en ontwikkeld**, onafhankelijk van de taken die hij of zij verricht. De waarde van de catechisten en hun invloed op het apostolaat zijn altijd beslissend voor de Kerkelijke missie. Zich baserend op zijn eigen wereldwijde ervaring, biedt de Congregatie de volgende suggesties aan om te helpen bij en promoten van de reflectie op dit onderwerp:

- **Absolute prioriteit moet gegeven worden aan kwaliteit.** Een algemeen probleem is tegenwoordig de schaarheid aan goed getrainde kandidaten. Het karakter van de catechist is het eerst belangrijke, en dit moet de criteria voor selectie en het programma voor training en begeleiding beïnvloeden. De woorden van de H. Vader: *“Voor een dergelijk fundamentele Evangelische dienst zijn een groot aantal werkers noodzakelijk. Maar strevend naar cijfers, moeten we vandaag de dag boven alles streven naar het waarborgen van de kwaliteiten van de catechist”*.

- Met het oog op de **hernieuwde missie voor de volken** zal de toekomst van de catechisten in de jonge Kerken zeker gemarkeerd worden door een missionair vuur. Daarom zullen de catechisten nog meer gekwalificeerd moeten zijn als leken pioniers van het apostolaat. In de toekomst, zoals in het verleden, zullen zij zich onderscheiden door hun noodzakelijke (onmisbare) bijdrage tot de missie activiteiten aan de volkeren.

- **Sleutelfiguren met de taak zich te versterken.** Overal zullen op zijn minst enkele professionele catechisten aanwezig moeten zijn die zijn opgeleid in geschikte centra en die, geplaatst in sleutelposities van de catechetische organisatie onder leiding van hun pastoor, toezicht hebben op de voorbereiding voor nieuwe kandidaten, hen introduceren in hun functies en hen begeleiden in hun werk. Deze sleutelfiguren zullen op alle niveaus gevonden moeten worden – parochieel, diocesaan en nationaal – en zullen een garantie zijn voor de goede functionering van deze belangrijke sector van het Kerkelijk leven.

- De Congregatie verwacht dat in de nabije toekomst het werk van de catechisten steeds verder zal worden ontwikkeld en we zullen van nu af proberen te zien **hoe de protagonisten (voorvechters) van morgen zullen handelen.**

Hieruit volgt dat het van grote waarde zal zijn om **gespecialiseerde** catechisten te hebben die het christelijk leven willen promoten daar waar het merendeel van de mensen wel is gedoopt, maar waar het peil van religieuze instructies en/of van het geloofsleven niet hoog is. Catechisten zouden ook getraind moeten worden voor de uitdagingen van deze tijd zoals de secularisatie, migranten, politieke kansen, de invloed van de massamedia etc. De Kerk heeft catechisten nodig, nu en in de toekomst.

De spiritualiteit van de catechist

Noodzaak en aard van spiritualiteit voor de catechisten. Catechisten moeten een diepe spiritualiteit hebben door te leven in de Geest die hen helpt zichzelf continu te vernieuwen in hun specifieke identiteit. Hun spiritualiteit is verbonden aan de deelname aan de drie taken van Christus: aan het priesterlijk, profetisch en koninklijk ambt. Als leden van de lekenengelovigen zijn zij betrokken op de seculiere wereld en kunnen daardoor vele terreinen doordrenken met de geest van het Evangelie. Zo zijn zij in de wereld om getuigen te zijn van Christus.

Voor **gehuwde catechisten** vormt het huwelijksleven een integraal deel van hun spiritualiteit. Zoals de paus bekrachtigt, *“Van gehuwde catechisten wordt verwacht dat zij steeds getuigen van de christelijke waarden van het huwelijk, het sacrament trouw beleven en hun kinderen op voeden met het gevoel voor verantwoordelijkheid”*. Deze huwelijksspiritualiteit kan grote invloed hebben op hun activiteiten en het is goed voor hen als zij hun gezin betrekken bij hun werk zodat zij als familie apostolische getuigen kunnen zijn.

De spiritualiteit van de catechist is ook een voorwaarde voor hun apostolische roeping en daarvoor dragen zij de volgende kenmerken: openheid voor Gods woord, voor de Kerk en voor de wereld; een authentiek leven; een missionair vuur; en devotie tot Maria.

1. **Openheid voor Gods woord:** een fundamentele spirituele houding is die van openstaan voor Gods woord als: de openbaring, gepredikt door de Kerk, gevierd in de liturgie en tot leven gebracht in het leven van de heiligen. Dit is altijd een ontmoeting met Christus, verborgen in het Woord, in de Eucharistie en in onze broeders en zusters. Openheid voor het Woord betekent openheid tot God, tot de Kerk en tot de wereld. - **Openheid tot God *Uno et Trino***, die in de meest intieme diepten van ieder mens is en betekenis geeft aan zijn of haar leven: in overtuiging, beoordeling, het scala van waarden, keuzes, relaties, gedrag etc. Catechisten moeten zichzelf toestaan binnen te stappen in de cirkel van de Vader die het Woord meedeelt; van de Zoon, het geïncarneerde Woord, die alleen de woorden spreekt van de Vader; en van de Heilige Geest, die het verstand verlicht en helpt het Woord van God te verstaan, die het hart opent om het Woord met liefde te ontvangen en te praktiseren. Het gaat dus om een spiritualiteit die geworteld is in het levende Woord van God, met een Trinitaire dimensie, het Woord met het universele aanbod van Redding/verlossing.

Het vereist een antwoordende innerlijke houding die deelt in de liefde van de Vader, die wil dat ieder tot kennis komt van de waarheid en wordt gered; die gemeenschap zoekt met Christus, en met Hem het leven deelt; die toelaat dat de Geest hem/haar omvormt tot een moedige getuige van Christus en een verlicht verkondiger van het Woord.

2. **Openheid voor de Kerk**, waarvan de catechisten levende leden zijn, die zij willen opbouwen, en van waaruit zij hun zending hebben ontvangen. Het Woord is toevertrouwd aan de Kerk, zodat het trouw bewaard zal worden, het met hulp van de Geest uitgelegd kan worden en verkondigd in de hele wereld. Als mensen van God en van het mystieke Lichaam van Christus, verwacht de Kerk van de catechisten een diep gevoel van toebehoren aan Christus en verantwoordelijkheid, dat zij leven als actieve leden. Het universeel sacrament van verlossing vraagt om een leven in dit mysterie, en van de genade; hierdoor wordt de catechist een zichtbaar teken voor de gemeenschap. De dienst van de catechist is nooit een privé zaak of geïsoleerd, het is altijd diep Kerkelijk. Openheid voor de Kerk drukt zich uit in 'kinderlijke' liefde (in de zin van 'als kinderen van God'), toewijding aan haar diensten en de bereidheid te lijden voor de Kerk. In het bijzonder komt deze openheid ook tot uitdrukking in de afhankelijkheid en gehoorzaamheid aan de paus, het centrum van eenheid en de band van de universele gemeenschap, alsook aan de bisschop, de vader en gids van de particuliere Kerk. De spiritualiteit van de catechisten uit zich in een oprechte liefde voor de Kerk, in navolging van Christus die, *"van de Kerk hield en Zichzelf voor haar heeft opgeofferd"* (Ef 5:25).
3. **Missionaire openheid naar de wereld**. Catechisten moeten open en aandachtig (attent) zijn voor de noden van de wereld, wetende dat zij werken voor- en in de wereld zonder haar compleet toe te behoren. Dit betekent dat zij oprecht betrokken moeten zijn op het sociale leven om hen heen, zonder zich terug te trekken uit angst of problemen. Openheid naar de wereld is een karakteristiek van de spiritualiteit van de catechist en een deugd die voortkomt uit de liefde van Jezus, de Goede Herder, die kwam *"om de verstrooide kinderen Gods bijeen te brengen"* (Joh 11:52). Catechisten hebben een belangrijke rol op het gebied van menselijke ontwikkeling en het pleiten voor rechtvaardigheid. Zij moeten de moed hebben om op te komen voor de zwakken en hun rechten te verdedigen. Catechisten moeten vervuld zijn van deze liefde, en die overbrengen op hun broeders en zusters als zij verkondigen dat God zijn liefde en verlossing aan ieder aanbiedt. Catechisten moeten een gevoeligheid hebben voor het omgaan met mensen met moeilijkheden zoals mensen met moeizame huwelijken, kinderen uit gebroken gezinnen etc.. Zij moeten juist aan hen het grote medelijdende hart van Jezus kunnen tonen.
4. **Authentiek leven**. De werken van de catechist zijn betrokken op hun gehele zijn. Voor zij het Woord verkondigen, moeten zij zich dit eigen maken en ernaar leven. *"De wereld heeft Evangelisten nodig die spreken over God die zij kennen en die hen zo bekend is, alsof ze Hem, de Onzichtbare, zien"*. Wat catechisten onderrichten is niet zomaar puur menselijke geschiedenis of de som van hun eigen persoonlijke opinies maar het geloof van de Kerk. Voordat men catechese geeft moet men allereerst een catechist zijn. De waarheid van hun leven bevestigt hun boodschap. Het zou droevig

zijn als zij niet zouden praktiseren wat zij verkondigen en zouden spreken over een God van wie zij theoretische kennis zouden hebben maar geen ervaring. Zij zouden de woorden van Marcus met betrekking tot de roeping van de apostelen op zichzelf moeten toepassen: *“Hij stelde er twaalf aan als zijn metgezellen en om gezonden te worden om te preken” (Mc 3:14-15)*. Een authentiek leven is een leven van gebed, van ervaren van God en trouw aan het werk van de Heilige Geest. Catechisten als leden van het lekenapostolaat kunnen niet een even gestructureerd geestelijk leven leiden als de religieuzen, zij zullen het met iets minder moeten doen. Maar in iedere levenssituatie is het voor iedereen mogelijk, priester, religieus of lekenpersoon, om een hoge graad van communicatie met God te bereiken binnen een geordend ritme van gebedsmomenten, inclusief het vinden van tijd voor stiltemomenten om dieper in contemplatie tot God te komen. Hoe intensiever en echter iemands spirituele leven is, hoe meer overtuigend en effectief zijn/haar getuigenis en activiteiten zullen zijn. Het is ook belangrijk voor catechisten innerlijk te groeien in de vrede en vreugde van Christus, zodat zij voorbeelden zullen zijn van hoop en moed. Catechisten moeten dan ook dragers van de Paas-vreugde en hoop zijn, bescheiden en vreugdevol in hun geloof, in naam van de Kerk.

5. **Missionair vuur.** Op grond van hun doopsel en speciale roeping, zullen catechisten die dagelijks in contact komen met grote aantallen niet-christenen, zoals in de missiegebieden het geval is, zich moeten laten raken door de woorden van Jezus: *“Nog andere schapen heb ik die niet van deze stal zijn; ook die moet ik leiden” (Joh 10:16)* *“Gaat heen in de gehele wereld, verkondigt het Evangelie aan de ganse schepping” (Mc 16:15)*. Catechisten moeten een sterk missionaire geest bezitten, een geest waaruit blijkt dat zij overtuigd zijn van wat zij verkondigen en waardoor hun getuigenis meer effectief kan zijn, zij moeten moedig en enthousiast zijn, en zich nooit schamen voor het Evangelie. Catechisten zullen moeten proberen te zijn zoals de herder die op zoek gaat naar het ene, verloren schaap, en niet stopt te zoeken eer hij het heeft gevonden. Of als de vrouw die een drachme was verloren en niet stopte met zoeken totdat zij het gevonden had (Lc 15: 4,8). Met Paulus moeten zij zeggen: *“Wee mij, als ik het Evangelie niet verkondig” (1Cor 9:22-23)*. Het brandend vuur in Paulus is een inspiratie voor de catechist om hun eigen vuur te laten oplaaien, wat zal doorwerken in hun roeping en hen zal helpen Christus krachtig te verkondigen en actief te blijven werken aan de groei van de Kerkelijke gemeenschap. Het stempel van authenticiteit van de missionaire geest is het Kruis. De Christus die de catechisten kennen en verkondigen is *“de Gekruisigde”*, die door de Vader uit de doden is opgewekt op de derde dag. Ze zullen erop voorbereid moeten zijn te leven in hoop met het mysterie van de dood en opstanding te midden van moeilijke omstandigheden en situaties, persoonlijk leed, familieproblemen, en obstakels binnen hun apostolisch werk.
6. **Devotie tot Maria.** Door haar eigen speciale roeping, zag Maria de Zoon van God *“groeien in wijsheid, jaren en genade” (Lc 2:52)*. Zij was zijn lerares die *“Hem trainde in kennis over de mens, kennis van de H. Schrift, van het liefdevolle plan van God met Zijn mensen, en de aanbidding van de Vader*. Zij was ook de eerste van Jezus' volgelingen. Met recht en vreugde kunnen we zeggen dat Maria de *“levende catechismus”* is, *“moeder en model voor de catechisten”*. De spiritualiteit van de

catechist, alsook van iedere katholiek, zal worden verrijkt door de devotie van Maria, Moeder van God. Voordat zij aan anderen uitleggen welke plaats Maria inneemt binnen het mysterie van Christus en de Kerk, zullen de catechisten haar in hun eigen hart moeten hebben en een Mariale vroomheid uitdragen naar de gemeenschap. Zij zullen in Maria een effectief model vinden voor zichzelf en anderen. De verkondiging van het Woord is altijd verbonden met het gebed, het vieren van de Eucharistie en de opbouw van de gemeenschap. De eerste christelijke gemeenschap was het model hiervoor: verzameld rond Maria, de moeder van Jezus (Hand 1:14).

Catechisten moeten ook hart hebben voor de oecumene, het verlangen naar eenheid onder de christenen, en gewillig de dialoog willen aangaan met christenen van andere, niet katholieke gemeenschappen. Zij moeten zich ook inzetten voor oecumenische initiatieven, waarbij ze de regels van de Kerk hiervoor dienen te bewaken, maar ook hun eigen katholieke identiteit bewaren en uitstralen.

Zij moeten ook proberen goede relaties te onderhouden met andere catechisten en leiders van andere kerkgenootschappen, in overeenstemming met hun herders en, als zij die taak hebben gekregen, als hun representant optreden.

Ook de dialoog met mensen van andere religies is een deel van de missie van de Kerk. Zoals de verkondiging is ook dit een vorm van mensen kennis laten maken met Christus. Catechisten, met hun taak de hoop te verkondigen, zullen open moeten staan voor deze vorm van dialoog en getraind moeten worden daaraan deel te kunnen nemen.

Verantwoordelijkheid van het volk van God

Het is belangrijk te weten dat in de encycliciek ***Redemptoris Missio***, paus Johannes Paulus II zegt: *“Onder de leken die Evangelisten worden hebben de catechisten een ereplaats..... Er is altijd behoefte aan de bediening van de catechist, een bediening met zijn eigen karakteristieken”*.

Zij verdienen een ereplaats binnen hun gemeenschap en moeten goed gepresenteerd worden in pastorale overleggen en andere organen op parochieel en diocesaan niveau. In de gesecculariseerde atmosfeer van de huidige wereld hebben zij een speciale rol te vervullen door het licht van het Evangelie uit te dragen in verschillende situaties. In iedere theologische discussie betreffende de leken is het nodig te erkennen dat de catechisten een speciale plaats bezitten.

Verantwoordelijkheid van de bisschop in het bijzonder. De bisschoppen zijn *“de eerstverantwoordelijken voor de catechisten”*. De Congregatie spoort individuele bisschoppen en de Diocesane Conferenties aan hun aandacht en zorg voor de catechisten te continueren en zelfs te vermeerderen, door er voor te zorgen dat er gedefinieerde criteria voor selectie zijn, het ontwikkelen van programma's en structuren voor vorming, ingaan op de vragen in verband met beloning etc. Zij moeten interesse tonen in hun catechisten en, voor zover mogelijk, een persoonlijke relatie met ieder van hen hebben. Waar dit niet mogelijk is moet een bisschoppelijke plaatsvervanger voor hen benoemd worden.

Vanuit de eigen ervaring geeft de Congregatie de volgende punten voor speciale aandacht:

- de gelovigen, en vooral de priesters, **bewust maken van de belangrijke rol van de catechisten.**
- beschrijven of vernieuwen van **catechetische directoria** op landelijk of diocesaan niveau, alsook het toepassen en aanpassen van de richtlijnen voor de lokale omstandigheden van Het *Algemeen Catechetisch Directorium*, de Apostolische Exhortatie *Catechesi Tradendae*, en de huidige *Gids voor Catechisten*.
- de garantie van een goede opleiding waar de catechisten goed voorbereid worden op hun taken
- het aanmoedigen van het voorbereiden en selecteren van **sleutelfiguren**; catechisten die goed getraind zijn en een zekere mate van ervaring hebben, om deze nauw te laten samenwerken met de bisschop en de priesters, en te helpen bij de training en begeleiding van de catechisten die als vrijwilligers werkzaam zijn, en om ze leidende functies te geven in de toepassing van het catechetisch programma.
- met behulp van de gemeenschap voorzien in een **budget** voor de opleiding, activiteiten en onderhoud van de catechisten.
- bovenal moeten de bisschoppen hun verantwoordelijkheid voor de catechisten tonen door vaderlijke liefde, aandacht voor hun behoeftes en persoonlijke kennismaking met hen.

Verantwoordelijkheid van de priesters. Priesters, en in het bijzonder parochiepriesters, als leraren van het geloof en directe samenwerkers van de bisschop, hebben een speciale verantwoordelijkheid voor de catechisten. Als herders, die de verschillende charisma's in de gemeenschap herkennen, promoten en coördineren, zullen zij een bijzondere interesse moeten hebben in dat van de catechist, die met hen de taak delen van het onderrichten van de mensen in het geloof. Zij moeten hen behandelen als medewerkers, verantwoordelijk voor de bediening die hen is toevertrouwd, en niet als ondergeschikten die instructies uitvoeren. Zij moeten hen aanmoedigen creatief te zijn en initiatief te tonen. Zij moeten ook de gemeenschap trainen om hun catechisten te respecteren. Toekomstige priesters moeten op het seminarie leren de catechisten te waarderen en respecteren als apostelen en vrienden-medewerkers in de wijngaard van de Heer.

Conclusie

De hoop voor de missie in het derde millennium. De instructies die deze *Gids* bevat zijn bedoeld als een algemeen model om te dienen als een ideaal en te bewerken / aan te passen waar nodig.

De catechisten worden hoog geacht voor hun participatie in missionaire activiteiten en voor hun karakteristieken zoals we ze tegenkomen in de Kerkelijke gemeenschappen buiten de missie.

Hun aantal blijft groeien en lag in de afgelopen jaren tussen de 250.000 en 350.000 (rond 1990). Voor vele missionarissen waren zij absoluut onmisbaar in hun dienst als hun nabije assistenten en soms ook als hun tolken. Vaak waren zij in staat om het geloof in de gemeenschap levend te houden in perioden van beproeving, en kwamen er uit hun families

priesterlijke en religieuze roepingen voort. We kunnen alleen maar heel veel respect hebben voor deze *broederlijke (zusterlijke) bezielers* van de jonge gemeenschappen.

Bij wijze van conclusie mogen we de woorden van paus Johannes Paulus II citeren aan de catechisten van Angola tijdens zijn bezoek aan dat land: *“Vaak kwam het op jullie neer om de jonge christelijke gemeenschappen op te bouwen en te versterken, en zelfs nieuwe te stichten door de eerste verkondiging van het Evangelie. Als de missionarissen er niet konden zijn voor die eerste verkondiging, of weg moesten alvorens hier een vervolg aan te kunnen geven, waren jullie het, de catechisten, die de catechumenen instrueerden, de mensen voorbereidden op de sacramenten, onderricht gaven in het geloof, en de christelijke gemeenschappen leidden (...). Dank de Heer voor de gave van jullie roeping; onder andere mannen en vrouwen heeft Christus jullie speciaal geroepen om instrumenten van Zijn redding te zijn. Antwoord edelmoedig op je roeping en jullie namen zullen opgetekend worden in de Hemel (Lc 10:20)”*.

Het CEP hoopt dat, met Gods hulp en die van de Maagd Maria, deze *Gids* een nieuwe impuls mag geven voor de promotie van de catechisten, zodat hun edelmoedige (vruchtbare) bijdrage zich blijft continueren, en vruchten opbrengen voor de missie van de Kerk voor het derde millennium.

Paus Johannes Paulus II heeft op 16 juni 1993 toestemming gegeven aan de Kardinaal Prefect Jozef Tomko om de *Gids* voor de Catechisten te publiceren.

